

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Міжнародний бізнес

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри
міжнародних
економічних відносин

Ірина ОТЕПКО

Харків
2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин

Протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.

Розробник:

Птащенко Олена Валеріївна, д.е.н., проф. кафедри міжнародних економічних відносин

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Вивчення міжнародного права має давні традиції. Якщо не зважати на ідеологічні упередження, то слід визнати наявність достатньої кількості навчальної літератури з цього предмету. Україна стала більш активним членом міжнародного співтовариства. Більшість її зобов'язань стосується безпосередньо не лише державних органів забезпечення виконання міжнародних угод, а й кожного громадянина окремо. Водночас через ускладнення системи міжнародного права, розширення кола суб'єктів, посилення ролі впливу міжнародної громадської думки, зокрема неурядових міжнародних організацій, на розвиток міжнародного права, зростання ролі механізму міжнародно-правового регулювання в сферах, які ще недавно не були об'єктом міжнародного права, ускладнився сам процес засвоєння міжнародно-правових засад

Навчальна дисципліна «Міжнародне право» є обов'язковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньої програми «Міжнародний бізнес» всіх форм навчання та спрямована на формування загальних основ з аналізу закономірностей та особливостей розвитку правових засад забезпечення міжнародної діяльності, отримання необхідних знань з питань правового забезпечення управління міжнародної діяльністю компаній в сфері підприємництва з урахуванням національних та світових тенденцій.

Метою викладання дисципліни «Міжнародне право» є формування уявлення про закони та підзаконні акти в сфері застосування права ЄС, міжнародних нормативних документів, діяльності міжнародних організацій та міжнародного права з захисту прав людини.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- отримання знань щодо закономірностей та особливостей правових норм в світовому правовому полі;
- опанування навичок дослідження правових норм забезпечення безпеки міжнародної діяльності;
- розуміння механізмів удосконалення системи правових норм забезпечення безпеки міжнародної діяльності.

Предметом навчальної дисципліни є принципи, методи та елементи системи правового забезпечення міжнародної діяльності.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Екзамен

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Вступ до фаху «Міжнародні економічні відносини»	Міжнародні організації
Країнознавство	Міжнародний менеджмент
Етика бізнесу	Світова економіка та міжнародні економічні відносини

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.	РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін
СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.	РН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та у пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.
ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.	РН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	РН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН6. Планувати, організувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.
ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції

<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.</p>	<p>РН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.</p>
<p>СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.</p>	<p>РН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.</p>
<p>СК 10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.</p>	<p>РН21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.</p>
<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>	<p>РН22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.</p>
<p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця узагальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>	<p>РН26. Управляти міжнародним бізнесом, формувати, розробляти та реалізовувати стратегії щодо управління персоналом міжнародної компанії, маркетингової, конкурентної, інноваційної, фінансової діяльності та інші з урахуванням напряму діяльності суб'єкта міжнародного бізнесу, враховуючи пріоритети старт- спеціалізації Харківського регіону.</p>
<p>СК 10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.</p>	<p>РН27. Застосовувати набуті знання для розв'язання прикладних завдань в сферах планування, аналізу, організації та контролю міжнародного бізнесу.</p>
<p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця узагальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку</p>	<p>РН29. Приймати та обґрунтовувати управлінські рішення щодо створення та діяльності підприємницьких структур, сприяння інтернаціоналізації бізнесу у секторі малого та середнього підприємництва.</p>

<p>суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>	
<p>СК 13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.</p>	

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна частина

Тема 1. Поняття та особливості міжнародного права.

Гене́за міжнародного права. Поняття та сутність міжнародного права. Система міжнародного права. Джерела міжнародного права.

Тема 2. Норми, принципи та джерела міжнародного права.

Історія джерел міжнародного права. Види джерел міжнародного права

Тема 3. Суб'єкти міжнародного права. Міжнародно-правове визнання і правонаступництво.

Основні принципи міжнародного права. Поняття та види суб'єктів міжнародного права.

Визнання в міжнародному праві. правонаступництво в міжнародному праві.

Тема 4. Територія в міжнародному праві.

Міжнародно-правові питання території. Правовий режим територій. Державна територія та її складові частини. Правові підстави за засоби зміни державної території. Державні кордони, види, способи встановлення, правовий режим.

Змістовий модуль 2. Особлива частина.

Тема 5. Право міжнародних договорів.

Поняття і джерела права міжнародних договорів. Поняття міжнародного договору, його структура та форма. Класифікація міжнародних договорів. Порядок і основні стадії укладення міжнародних договорів. Форми надання державами згоди на обов'язковість міжнародного договору. Дія та припинення дії міжнародних договорів. Тлумачення міжнародного договору. Законодавство України про міжнародні договори.

Тема 6. Міжнародне право прав людини.

Міжнародне право прав людини як галузь міжнародного права. Норми міжнародного права прав людини

Тема 7. Міжнародне кримінальне право.

Поняття, принципи та джерела міжнародного кримінального права. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю. Уніфікація кримінального законодавства. Порядок притягнення фізичних осіб до міжнародної кримінальної відповідальності. Надання правової допомоги у кримінальних справах. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол). Взаємовідносини України та Інтерполу.

Тема 8. Право зовнішніх зносин.

Поняття та принципи права зовнішніх зносин. Джерела права зовнішніх зносин. Система органів зовнішніх зносин та їх функції. Порядок створення і функціонування дипломатичних представництв. Дипломатичні привілеї та імунітети

Перелік практичних, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

В процесі викладання дисципліни «Міжнародне право» використовуються методи, які спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти. Під час проведення лекцій використовуються проблемні лекції, презентації, дискусії за актуальними питаннями. Під час проведення практичних та лабораторних занять використовуються метод проектів, кейс-стаді, робота в малих групах, презентації, мозкові штурми, індивідуальна дослідницька робота.

Опановуючи тему 1, студенти вивчають кейс-стаді щодо тенденцій розвитку норм міжнародного права. На заняттях з теми 2 студенти проводять аналіз нормативних актів. На занятті до теми 3 студенти з використанням технології майнд мепінгу представляють результати дослідження системи заходів щодо забезпечення основних принципів міжнародного права. В ході теми 4 студенти розглядають різноманітні ситуації щодо правового режиму територій. На заняттях з теми 5 студенти опрацьовують різноманітні статті щодо міжнародних договорів. На заняттях до теми 6 студенти беруть участь у діловій грі на розбір ситуацій з міжнародного права прав людини. На заняттях до теми 7 студенти розглядають кейси щодо міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. На заняттях до теми 8 студенти опрацьовують у малих групах ситуації в дипломатичній сфері.

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне право» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і самостійної роботи студентів та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту бути допущеним до складання екзамену – 35 балів);

підсумковий контроль у формі екзамену.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

практичних занять: активна робота на занятті (по 5 балів за практичні заняття) за умови виконання студентом практичних, участі у вирішенні кейсів, обговореннях, ділових іграх. Загальна кількість балів – 30;

письмової контрольної роботи, максимально оцінюється в 10 балів. Контрольна робота містить два види завдання: задача та кейс (2 задачі по 3 бали, 1 кейс – 4 бали). Загальна кількість балів – 10;

поточного та підсумкового тестування: студенти мають одну контрольну роботу наприкінці семестру. Максимальна оцінка за кожне тестування складає 10 балів. Тестування включає завдання за темами дисципліни і включає 20 тестових завдань (максимальна оцінка за кожне завдання – 0,5 бали); Загальна кількість балів – 20.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми в рамках навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет включає: 10 тестів (кожен тест 2 бали – загальна оцінка 20 балів), що містять стереотипні завдання, двох діагностичних теоретичних завдань (кожне з яких оцінюється 5 балів) та одного евристичного завдання (10 балів), що передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень

теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Поняття та особливості міжнародного права	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція 1. Поняття та особливості міжнародного права		
	Практичне заняття	Практичне заняття №1. Розгляд тенденцій розвитку міжнародного права	Кейс-стаді	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання до самостійного опрацювання	Основні етапи формування системи міжнародного права.		
Тема 2. Норми, принципи та джерела міжнародного права	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція-дискусія 2. Норми, принципи та джерела міжнародного права	Дискусія	
	Практичне заняття	Практичне заняття №2. Аналіз нормативних актів	Кейс	5
			Ділова гра	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання до самостійного опрацювання	Розгляд нормативно-правового забезпечення	Опитування	
Тема 3. Суб'єкти міжнародного права. Міжнародно-правове визнання і правонаступництво	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція-дискусія 3. Суб'єкти міжнародного права. Міжнародно-правове визнання і правонаступництво	Дискусія	
	Практичне заняття	Практичне заняття №3. Студенти представляють результати дослідження системи заходів щодо діяльності суб'єктів міжнародного права	Робота у малих групах	
			Майнд-меппінг	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання до самостійного опрацювання	Особливості міжнародного права та діяльність суб'єктів міжнародного права		

Тема 4. Територія в міжнародному праві	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція 4. Територія в міжнародному праві	Мозковий штурм	
	Практичне заняття	Практичне заняття №4. Правовий режим територій	Кейс	
			Кейс-стаді	
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Державні кордони, види, способи встановлення, правовий режим	Поточна контрольна робота	5	
Тема 5. Право міжнародних договорів	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція 5. Право міжнародних договорів	Дискусія	
	Практичне заняття	Практичне заняття №5. Складання договорів	Кейс	
	<i>Самостійна робота</i>			
Завдання до самостійного опрацювання	Особливості законодавчої бази щодо міжнародних договорів	Поточне тестування	10	
Тема 6. Міжнародне право прав людини	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція 7. Міжнародне право прав людини	Мозковий штурм	
	Практичне заняття	Практичне заняття №6. Ситуаційні вправи	Ділова гра	
			Презентація	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Завдання до самостійного опрацювання	Особливості міжнародного права прав людини	Підготовка есе (статті)		
Тема 7. Міжнародне кримінальне право	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція 8. Міжнародне кримінальне право		
	Практичне заняття	Практичне заняття №7. Ситуаційні вправи	Кейс	
			Ділова гра	
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол). Взаємовідносини України та Інтерполу.	Поточна контрольна робота	10	

Тема 8. Право зовнішніх зносин	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція 9. Право зовнішніх зносин	Мозковий штурм	
	Практичне заняття	Практичне заняття №8. Ситуаційні вправи	Ділова гра	5
			Кейс-стаді	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Порядок створення і функціонування дипломатичних представництв. Дипломатичні привілеї та імунітети	Підсумкове тестування	10
Іспит			40	

Рекомендована література

Основна

1. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду ООН від 26.06.1945. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_010
2. Статут Ради Європи від 05.05.1949 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_001
3. Заключний Акт НБСЄ від 01.08.1975 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_055
4. Віденська конвенція про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_a04
5. Венская конвенция о представительстве государств в их отношениях с международными организациями универсального характера от 14 марта 1975 г. / Право зовнішніх зносин. Збірник документів. К., 2003. С. 436-461.
6. Північноатлантичний договір від 04.04.1949 URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/950_008 Міжнародне публічне право [Текст] : підручник / [В. М. Репецький та ін.] ; за ред. проф. В. М. Репецького ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т міжнар. відносин. - 2-е вид., стер. - К. : Знання, 2012. - 437 с.
7. Про міжнародні договори України від 29.06.2004 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 50, ст. 540 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>

Додаткова

8. Корчевська Л. О. Міжнародний досвід формування інституціонально-правової основи безпекознавства. URL: http://ierjournal.com/journals/24/2018_4_Korchevska.pdf.
9. Денисенко М. П. Зарубіжний досвід регулювання економічної безпеки. Інвестиції практика та досвід. 2017. № 6. С.15-19

Інформаційні ресурси

10. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Міжнародне право» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=9089>